

Σχολική εκπαίδευση και ανάπτυξη λειτουργικής διγλωσσίας

Φρειδερίκη Μπατσαλιά

Καθηγήτρια

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

27 Ιουνίου 2017

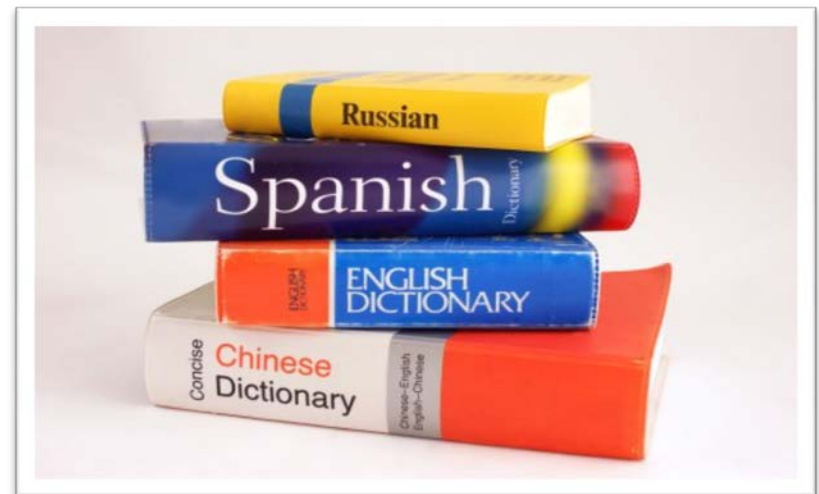
Ορισμοί: Μητρική Γλώσσα - Ξένη Γλώσσα

Μητρική γλώσσα

- Πρώτη γλώσσα
 - Όχι κατ' ανάγκη η γλώσσα της μητέρας
- Γλώσσα με την οποία ταυτίζεται, σκέφτεται ή ονειρεύεται
- Η γλώσσα του κοινωνικού περίγυρου

Ξένη γλώσσα

- Δεν ομιλείται από τον κοινωνικό περίγυρο
- Είναι μητρική γλώσσα άλλων κοινωνικών ομάδων

Η κοινωνικοποίηση συντελείται σε δύο στάδια

Πρώτη φάση κοινωνικοποίησης

- Από τη γέννηση μέχρι την προσχολική ηλικία

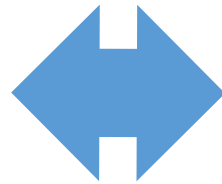

Δεύτερη φάση κοινωνικοποίησης

- Με την έναρξη της σχολικής ζωής και την επαφή με τον ευρύτερο κοινωνικό περίγυρο

Η γλώσσα διαδραματίζει σημαίνοντα ρόλο κατά την κοινωνικοποίηση του ατόμου (1/2)

Μέσω γλώσσας
κωδικοποιείται το
άμεσο περιβάλλον

Μεταδίδονται τα
πολιτισμικά στοιχεία
που συγκροτούν τον
συνδεδετικό ιστό
μεταξύ των μελών
της γλωσσικής
κοινότητας

Κοινωνικοποιούμενο το άτομο **μέσω της γλώσσας** γίνεται μέτοχο κοινωνικών, ιστορικών και πολιτισμικών στοιχείων και διαμορφώνει αξίες και στάσεις, σύμφωνα με τα αποδεκτά και ισχύοντα για την γλωσσική κοινότητα στην οποία είναι ενταγμένο.

Η γλώσσα διαδραματίζει σημαίνοντα ρόλο κατά την κοινωνικοποίηση του ατόμου (2/2)

Πρώτη φάση κοινωνικοποίησης

- Τίθενται οι βάσεις της ομαλής νοητικής και συναισθηματικής ανάπτυξης ενός ατόμου.

Δεύτερη φάση κοινωνικοποίησης

- Τα παιδιά προσλαμβάνουν αφηρημένες έννοιες πραγματικού, φανταστικού ή υποθετικού κόσμου.
- Μαθαίνουν
 - να αναφέρονται σε γεγονότα ή υποθέσεις που αφορούν στο παρόν, το παρελθόν και το μέλλον
 - να ανταποκρίνονται σε διάφορους κοινωνικούς ρόλους, π.χ. παιδί, αδελφός, φίλος, μαθητής.

Παιδιά που κοινωνικοποιούνται μέσω δύο γλωσσών, είναι 'δίγλωσσα';

Πρώτη φάση κοινωνικοποίησης

Ιστορική αντίληψη, ερμηνεία, μνήμη
Πολιτισμικές συνήθειες-συμβάσεις
Σύστημα αξιών και κανόνων

Δεύτερη φάση κοινωνικοποίησης

Ορισμοί: Διγλωσσία και Μορφές Διγλωσσίας

Διγλωσσία

- Ίδια γνωστική και θυμική διάσταση / στάση έναντι των δύο γλωσσών

και

- ιδίου βαθμού ικανότητα και ευχέρεια χρήσης των δύο γλωσσών κοινωνικοποίησης σε κάθε επικοινωνιακή περίπτωση (σε κάθε κοινωνικό ρόλο).

Μορφές Διγλωσσίας

- Σύνθετη διγλωσσία
- Συντονισμένη διγλωσσία
- Εξαρτημένη διγλωσσία

Τρία βασικά μοντέλα εκπαίδευσης

Προγράμματα «εμβύθισης» (Immersion)	Προγράμματα «εμβάπτισης» (Submersion)	Προγράμματα «απομόνωσης» (Separation)
<ul style="list-style-type: none">• Ίδιες γλωσσικές προϋποθέσεις όλων των μαθητών: συνήθως ελάχιστες έως και καθόλου,• αποβλέπει / επιτυγχάνει ενσωμάτωση.	<ul style="list-style-type: none">• Ανεξαρτήτως γλωσσικών προϋποθέσεων, οι μαθητές τοποθετούνται σε 'κανονικές' τάξεις.• οδηγεί είτε σε αφομοίωση, είτε σε περιθωριοποίηση.	<ul style="list-style-type: none">• Ακολουθείται το πλήρες εκπαιδευτικό πρόγραμμα της χώρας προέλευσης των γονέων και η γλώσσα της χώρας διαμονής, συνήθως, διδάσκεται ως μάθημα επιλογής.• Οδηγεί στην δημιουργία/ διατήρηση 'κλειστής' παροικίας (γκεττοποίηση).

Δίγλωσσο σχολείο: Τρεις βασικές παράμετροι

Στόχος

- Απόκτηση, και στις δύο γλώσσες, τόσο σε γνωστικό όπως και σε θυμικό επίπεδο, εκείνων των γλωσσικών ικανοτήτων που δεν θα υπολείπονται από αυτές που διαθέτουν όσοι τις χειρίζονται ως μητρικές τους γλώσσες.

Επίγνωση

1. Η συναισθηματική σχέση των μαθητών με την ρωσική γλώσσα συνιστά απλώς μια βάση για την εκμάθησή της
2. Ο εν γένει κοινωνικοπολιτισμικός περίγυρος έχει ουσιαστική σημασία
3. Η χρήση της ρωσικής εντός αυθεντικών επικοινωνιακών περιστάσεων είναι αντικειμενικά περιορισμένη
4. Οι κοινωνικοί ρόλοι που μπορούν να αναλαμβάνουν στη ρωσική περιορίζεται σε κοινωνικούς χώρους που δεν ξεπερνούν την οικογένεια και την ρωσική παροικία

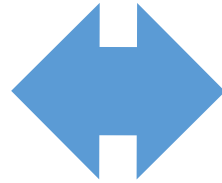
Δημιουργία βασικής κοινωνιογλωσσολογικής προϋπόθεσης/συνθήκης

- Να διευρυνθεί το 'φυσικό' κοινωνικό πλαίσιο, εντός του οποίου επικοινωνούν τα παιδιά και στις δύο γλώσσες.

Πρόταση

Ανάπτυξη δύο παράλληλων προγραμμάτων εκπαίδευσης που θα λειτουργούν υπό την ίδια στέγη και όπου είναι εφικτό με συνδιδασκαλία

Πρόγραμμα για τα παιδιά πρόσκαιρης διαμονής με βασικά γνώρισμα τα της «απομόνωσης» (Separation)

Πρόγραμμα εκπαίδευσης για παιδιά μακράς διαμονής με βασικά στοιχεία τα του τύπου «εμβύθισης» (Immersion).

Προσδοκώμενο αποτέλεσμα

Τα παιδιά θα έχουν τα εφόδια, όποτε και εάν το επιλέξουν, να ενταχθούν με γλωσσική επάρκεια στην κοινωνική και οικονομική ζωή τόσο της Ελλάδας, όσο και της Ρωσίας.

Σημαντικές παράμετροι

1. Ειδικά καταρτισμένο εκπαιδευτικό προσωπικό
2. Ειδικά διαμορφωμένο εκπαιδευτικό υλικό
3. Θετική στάση της οικογένειας έναντι της Ελλάδας και της ελληνικής γλώσσας
4. Θετική στάση της ελληνικής κοινωνίας έναντι της ρωσικής παροικίας, όπως και θετική στάση έναντι της γλώσσας και του πολιτισμού της Ρωσίας
5. Δημιουργία/καλλιέργεια συνθηκών επικοινωνίας στη ρωσική γλώσσα
6. Δημιουργία/εμπέδωση αίσθησης θετικής προοπτικής όσον αφορά την ενδεχόμενη μελλοντική διαμονή των παιδιών τόσο στη Ρωσία, όσο και στην Ελλάδα.

Σχολική εκπαίδευση και ανάπτυξη λειτουργικής διγλωσσίας

Ευχαριστώ πολύ!

Μοντέλα 'δίγλωσσης' εκπαίδευσης σε Γερμανία, Βέλγιο, Γαλλία

Γερμανία:

- Αμιγώς ελληνικά σχολεία (σε ορισμένα μόνο κρατίδια),
- Μάθημα μητρικής γλώσσας για τους μαθητές που φοιτούν σε κανονικές γερμανικές τάξεις,
- Τρία (3) Ευρωπαϊκά Σχολεία με τμήματα ελληνικής
- Η ελληνική ως ξένη γλώσσα (ως μάθημα επιλογής) σε πολλά σχολεία

Βέλγιο

- Αμιγώς ελληνικά σχολεία (1 δημοτικό, 1 γυμνάσιο, 1 λύκειο)
- Μάθημα μητρικής γλώσσας για τους μαθητές που φοιτούν σε κανονικές βελγικές τάξεις
- Ένα (1) Ευρωπαϊκό Σχολείο με τμήμα ελληνικής
- Κεστεκίδειο Ιδιωτικό Ελληνικό Σχολείο
- Η ελληνική ως ξένη γλώσσα (ως μάθημα επιλογής) σε ορισμένα βελγικά σχολεία

Γαλλία

- Μάθημα μητρικής γλώσσας για τους μαθητές που φοιτούν στις κανονικές γαλλικές τάξεις
- Δύο (2) Αναγνωρισμένα ως Ευρωπαϊκά Σχολεία με τμήμα ελληνικής
- Η ελληνική ως ξένη γλώσσα σε (ως μάθημα επιλογής) αρκετά γαλλικά σχολεία